Schamberger, M. De P. Papinio Statio Verborum novatore

DE P. PAPINIO STATIO VERBORUM NOVATORE

DISSERTATIO INAUGURALIS PHILOLOGICA

QUAM

CONSENSU ET AUCTORITATE
AMPLISSIMI PHILOSOPHORUM ORDINIS

IN

ACADEMIA FRIDERICIANA HALENSI CUM VITEBERGENSI
CONSOCIATA

AD SUMMOS IN PHILOSOPHIA HONORES
RITE CAPESSENDOS

SCRIPSIT

MAXIMILIANUS SCHAMBERGER
COBURGENSIS

HALIS SAXONUM
FORMIS DESCRIPSIT EHRHARDT KARRAS
MCMVII

De dissertatione probanda ad philosophorum ordinem rettulit
Georgius Wissowa.

GEORGIO WISSOWA

SACRUM

Omnium fere, qui altera parte primi p. Chr. n. saeculi carmina condebant, id proprium est, quod non tam poetas quam rhetores in versibus faciendis se praebent. Nam quod eis raro ingenium nova argumenta excogitandi erat, non modo artem poeticam et narrationes et imagines e Catullo, Vergilio, Horatio, Ovidio sumebant, sed etiam ut illam penuriam dissimularent, ad artem rhetoricam confugiebant. Quo vitio Martialis, ille poeta vere ingeniosus, solus liber est; ceteri autem omnes carmina magis minusve artibus rhetoricis exornabant et raro materiam vere poeticam ac venustam simpliciter sincereque tractabant. Qua de causa factum est, ut longas descriptiones expertes gratiae, plenas doctrinae, et longas orationes poematis insererent ac libenter diras res narrarent, quibus eorum qui legerent animi percuterentur. Huc pertinent etiam verborum tumor et superlatio veritatis et figurae saepius in usum vocatae.

Ingeniosi autem erant illi poetae in verbis novandis, quod quidem omnium illius aetatis scriptorum proprium erat.[1]) Nam quamquam imprimis illa verborum copia utebantur, quam poetae aetatis Ciceronis et Augusti procreaverant, tamen etiam ceteros poetas inde ab initio litterarum Latinarum usque ad sua tempora perlegebant et quodcumque eis vocabulum placebat, etiamsi tum in usu esse desierat, mutuabantur. Totos autem versus vel dimidias partes exscribebant non modo perraro, sed etiam operam dabant, ut locutiones e prioribus carminibus sumptas variarent. Et illas ita mutabant, ut exempli gratia rationem adiectivorum cum substantivis coniungendorum mutarent, alia vocabula adderent, alia omitterent. Quo studio novandi saepe factum est, ut aut in

[1]) Cf. Sen. epist. 114, 10.

tumorem aut in breviloquentiam converterentur et adeo non elegantius dicerent, ut sententias obscurarent. Eodemque studio priores poetas superandi adducebantur, ut non modo vocabula antea a scriptoribus orationis solutae solis usurpata in usum suum vocarent, sed etiam nonnumquam e sermone vulgari voces sumerent et ipsi permultas novas fingerent et saepe loco usitatae significationis verborum novam ponerent. Sed hac in re singulos poetas propter diversa carminum genera inter se differre consentaneum est.

Quamquam vocabula a singulis illius aetatis poetis novata saepius collecta sunt, tamen copiosius de Martiale solo verborum novatore disputatum est ab Aemilio Stephani[1]). Itaque cum ne illa quidem, quae Grosse[2]), Paucker[3]), Stephani[4]) de Statii inventione novarum vocum disseruerant, sufficerent non modo permultis vocabulis omissis, sed etiam nonnullis falso Statio inventori ascriptis, denuo accurate de hoc argumento scribere constitui has secutus rationes.

Congessi non solum ea vocabula, quae apud Statium primum leguntur, sed etiam ea, quibus poeta novam significationem subiecit, praesertim cum hac in re praeter ceteros nova moliri ausus sit. Sed quominus omnia huius generis vocabula congererem, et mole et ratione disserendi impeditus sum. Itaque delectum facere coactus eas voces solas collegi, quibus plane nova vis et priori dispar subiecta est, non eas, quarum significatio leviter declinata est. Quam ob rem cum omnes novae verborum structurae, quae quidem ad syntaxim et formam grammaticam pertineant, tum omnia verba omissa sunt, quae translata vel mutata vel significanter dicta sunt. Ut hanc rem paucis exemplis illustrem: neglecta sunt vocabula qualia sunt: *obliquat preces*

---

1) Aem. Stephani, De Martiale verborum novatore, diss. Uratisl. 1889.

2) Aem. Grosse, Observatorum in Statii Silvis specimen, diss. Berol. 1861 p. 23 sqq.; idem Über eine Trierer Hdschr. der Achilleis des Stat., Progr. Königsb. 1866 p. 11 sq.

3) C. Paucker, „Epimetrum“ quod legitur in „Anhang zu Beiträge z. lat. Lexikogr. u. Wortbildungsgesch. I—III“, Dorpat 1875 p. 41, quem librum ut compararem, mihi non contigit.

4) In illa dissertatione, quam modo laudavi.

Th. III 382; *asperare* (vide thes. linq. Lat.); *sudatus labor* Th. V 190. cf. IV 721; *umbo* = *cubitus* Th. II 671; Ach. II 141; = *promunturium, culmen* Th. VI 257 (235). VII 15; Ach. I 408; S. III 1, 110; = *summus fluctus* Th. IX 463; = *saxum* Th. VI 352 (330); S. IV 3, 47; *librare* = *perpendere* Th. VIII 288. IX 166. XI 260; *lunatus* = *peltatus* Th. V 145; *bellum* = *occisi* saepius; *bustum* = *cadaver crematum* Th. III 144. XII 248; *visus* = *oculi* saepe; *victoria* = *victores* Th. XII 8; *fragor* ... *canet* Th. VII 337; *undanti perfundit vulnere somnum* Th. II 124. cf. V 119; *dissaepire* = *plane separare, perfringere* Th. X 880; sescenta alia. Vocabula eius modi, quod magis ad poeticum dicendi colorem quam ad novas verborum significationes pertinent, ei congerenda reliqui, qui de Statianis figuris et de Statii arte poetica disseret.[1]) Sed nonnulla, ut *funalis, egloga*, al., quamquam mutata sunt, propterea afferre utile esse putavi, quod non Statius ipse ea mutavit, sed a sermone cotidiano petivit.

Praeterea tertium vocabulorum genus silentio praetereundum non erat. Nam etiam Statius, quamquam ea verborum copia usus est, quam ei priores poetae, imprimis Vergilius et Ovidius, suppeditaverunt, tamen saepe vocabula antea a scriptoribus orationis solutae solis usurpata in usum suum vocavit.[2])

Libellum supra inscripsi *De Statio verborum novatore.* Sed cave credas omnia vocabula quae infra allata sunt a Statio ipso novata esse, immo vero magna pars non eius ingenio debetur. Ea quae ἅπαξ λεγόμενα dicuntur a Statio ipso novata esse putare licet, etsi periculum est, ne nonnulla non recte ei attribuantur. Quis enim est qui ignoret, quanta litterarum Latinarum pars temporum iniquitate interierit, et quot vocabula apud Statium legantur, quae ante eum semel vel certe perraro occurrant? Sed licet nonnulla iam antea usurpata sint, tamen hoc patet, illa non post Statium orta esse; quod ipsum exquirere operae pretium

---

[1]) De verbis translatis iam scripsit Langford Wilson, The metaphor in the epic poems of P. Pap. Statius, diss. Baltimore 1898.

[2]) Vocabula huius modi nominabo *verba generis c*, cum vocabula nova vi instructa *verba generis b* et vocabula novata *verba generis a* nominem.

est. Alia, imprimis vocabula artis et instrumentorum a Papinio ficta non esse, nemo non intellegit. De permultis autem utrum Statius finxerit necne, certum iudicium fieri non potest. Sed haec teneri volo. Primum eorum vocabulorum, quibus etiam Silius vel Martialis usi sunt, quis auctor sit, propterea exquirere difficillimum est, quod quae ratio inter Statium et Silium intercedat, dubium est, et quod neque Statius neque Martialis propter inimicitias vocabula ab altero ficta de industria recepisse videtur.[1]) Deinde si idem vocabulum etiam apud solutae orationis scriptores sive poetae aequales sive parvo temporis spatio distantes occurrit, id Statio non deberi censendum est. Tum ea verba, quae multo post demum apud scriptores, qui Statii imitatores non sunt, rursus leguntur, Papinium novasse iudicare licet, quoniam idem verbum postea denuo fingi potuit. Sed ne id quidem certum est, cum multa verba apud inferiores demum scriptores occurrant, quae sermone cotidiano iam diu trita erant. Ut exemplo utar, utrum *temerator, inrubescere*, al. Statio inventori ascribenda sint necne, nescio. Qua de causa in singula verba utrum Statius novavisset necne, non inquisivi. Ut autem is qui legeret suo iudicio uti posset, omnes locos, qui per lexica[2]) dispersi sunt, in unum locum congessi. Sed quod parva fides lexicis habenda est, mea opera exempla allata non mediocri numero auxi omnes scriptores poetasque aetate et priores Statio et inferiores, quorum quidem editionibus verborum indices additi essent, perscrutatus. Vocabulorum autem generis c poeticos modo locos enumerare satis habui. Quae res non modo effecit, ut fatum uniuscuiusque vocabuli appareret, sed etiam ad Statii imitatores cognoscendos aliquid attulit.

Vocibus a Statio novatis, si res ferebat, ea vocabula addidi, quibus vetustiores poetae vel scriptores in eodem argumento usi sunt. Nonnumquam etiam ea adiunxi, quae posteriores ad eandem

---

[1]) Valerium Flaccum Statio exemplo fuisse inter viros doctos constat.

[2]) Praesto mihi erant haec: Quicherati thesaur. poet.[1] (secundam vel tertiam editionem summa opera data parare non potui); Saalfeldi tensaur. italogr.; Georges[7]; eiusdem Lex. d. lat. Wortformen; Forcellini-De Vit; thes. linq. Lat. t. I—II.

rem significandam novaverunt. Deinde poetarum locis versuum genus ascribere inutile non esse putavi.[1]) Notam h. autem omisi, si heroi modo versus ab eodem conditi sunt.

Sed priusquam ad rem ipsam accedam, ea vocabula mihi enumeranda sunt, quae lexicis auctoribus in libris Statio vetustioribus non occurrunt et tamen occurrunt:

declinis[2]) Th. V 297; S. II 3, 45: Germ.[3]) 31. 61. Calp. ecl. I 1. V 60 ex coni. Heinsii.

nebris Th. II 664; S. I 2, 226; Ach. I 609. 716: Sen. Oed. 438 dim. anap.

novercalis Th. VII 177; S. V 2, 119: Sen. Ag. 118 sen.; Herc. f. 1236 sen.

remeabilis Th. IV 537. VI 945 (920): Germ. 674.

Sequuntur ea vocabula, quorum inusitata vis iam antea invenitur:

cingere = circumdare, circumponere Th. II 276: similiter dictum est Prop. III 6, 30 p.

---

[1]) Usus sum his notis:
- h. = hexameter dactylicus.
- p. = pentameter dactylicus.
- φ. = Phalaecius versus hendecasyllabus.
- chol. = choliambus.
- sen. = senarius iambicus vel trimeter iambicus acatalectus.
- dim. = dimeter iambicus.
- sept. = septenarius trochaicus vel tetrameter troch. catalecticus.
- c. = catalecticus.
- l. = lemma.
- lyr. = versus lyrici.
- pr. = oratio soluta.
- ep. = carmina epica.
- S. = silvae.
- Th. = Thebais.
- Ach. = Achilleis.

[2]) Lucan. IV 427 lectionem cod. U *declivibus undis* ceterorum codd. *declinibus* Hosius praefert.

[3]) Usus sum iis editionibus et notis, quae in indice thes. linq. Lat. commendatae sunt.

gressus meton. = pes Th. X 877; S. II 3, 11. V 3, 99: Petron. 30, 7.

hiulcus act. = hiulcum reddens [1]) Th. I 26: Sen. Phaedr. 1043 sen.

infaustus pass. Th. III 178. IV 742. VI 135 (128): Lucan. VI 789. VIII 717.

inlabi alqd. Th. VII 6: Cic. leg. II 39 [2]).

murmurare alqd. S. II 1, 150: Pers. II 9 (non *immurmurare*).

oestrus meton. = furor Th. I 32; S. II 7, 3 φ.: Sen. Oed. 442 dim. anap.

pendere = suspendere S. I 2, 45: Vitr. IX 9, 2.

popularitas = studium favoris populi S. II 7, 69 φ.: Plin. nat. XXXIII 34.

praecerpere, *prae-* spectat ad locum Th. IX 193; S. III 4, 86: Catull. 64, 353.

praevertere = vertere, dirigere [3]) Th. VIII 598 [4]). XI 209: Manil. III 324.

sortitus = sors Th. VI 389 (367). IX 54. XII 557: Val. Fl. III 379.

spiramen = flatus, spiritus Th. II 70. IV 96. VIII 222. XII 268: Lucan. VI 90 [5]).

In versibus occurrunt iam ante Statium haec verba:

clivius S. IV 3, 59 φ. ex coni. Is. Vossii: Ov. epist. II 118 p. ex coni. Imhofii.

---

[1]) At cf. C. Thulin in Arch. f. lat. Lex. u. Gramm. XIV 388.

[2]) *Pernicies inlapsa civium animos* exhibent codd. et Vahlen, ceteri editores ante *animos* inserunt *in*; at cf. Madvig. emend. p. 74; praeterea *inlabi alqd.* scriptum inveni Avien. Arat. 740 h.; orb. terr. 173 h. Claud. rapt. Pros. III 3 h. Paul. Nol. carm. 29, 3 h.

[3]) Affero hoc verbum, quod lexica deponens modo hac vi instructum esse dicunt.

[4]) Sic Imhofium secutus hunc locum interpretor suppletis verbis *ad eum*. Minime mihi placet interpretatio eius scholiastae, quem Barth. in lucem protulit.

[5]) Hoc loco *spiraculum* intellegi Forcellini non recte dicit.

cunctatio Th. VIII 613: Acc. trag. 154 sept.

habitator Th. III 604. IV 150. IX 846; S. III 5, 103: Lucan. I 27. VI 341.

impendium S. III 3, 88: Gratt. 33. 176. 308.

interiacere Th. III 337; Ach. I 710: Germ. 367.

interiungere Th. VI 308 (286): Gratt. 77 (tmesi divisum).

libamentum Th. XII 88; S. III 1, 164: Varro Men. 567 φ.

sturnus S. II 4, 19: Priap. 61, 10 φ.

ultio Th. VII 607; S. V 2, 94: Sen. Med. 25 sen. 896 sen.

Caput I.

Vocabula Graeca.

A. Appellativa.

Appellativa Graeca Statius perpauca litterarum Romanorum civitate donavit. Nam quamquam illa in sermone cotidiano usitatissima erant, tamen elatius dicendi genus ea spernebat exceptis eis, quae aut iam trita erant aut a poetis nobilibus quasi consecrata. Qua de causa factum est, ut Papinius in 10 825[1]) versibus epicorum carminum nulla nisi tria, e quibus unum (*gymnas*) etiam in silvis invenitur, et unum (*thyrsa*) exitum modo novum habet, novaret, quod est 1 : 3608, sed in silvarum 3892 versibus praeter illud *gymnas* quinque alia in litteras Latinas introduceret et uni novam significationem subiceret, quod est 1 : 556. Occurrunt autem ex illis septem tria in versibus lyricis[2]), qui sunt 571, cum in hexametro 3321 versus conditi sint. In lyricis igitur versibus quadruplo maior numerus novorum Graecorum vocabulorum legitur quam in herois, si versuum numeri comparantur. Minime autem mirum est, quod in oratione

---

1) Hic numerus efficitur, si Kohlmanno auctore poeta ipse 9697 versus Thebaidos fecisse putatur. Mueller 22 alios versus, quos Kohlmann agnoscit, Statii non esse censet. Quamquam non ignoro, et Muellerum et Kohlmannum complures versus non recte damnavisse (cf. Klotz, Probleme der Textgesch. des Statius, Hermes XL 341 sqq.), tamen ii tantum numerum parum mutant. Achilleis continet 1124 et frgm. de bello Germ. 4 versus.

2) Versibus lyricis utitur Statius his: Phalaecium hendecasyllabum habent 455 versus, systema Alcaicum 60, systema Sapphicum 56.

soluta silvarum octo vocabula Graeca Statius novavit et uni novam vim subiecit.

Eis vocibus, quae iam apud priores scriptores inveniuntur, in epicis carminibus non nisi duabus, quarum altera eis etiam cum silvis communis est, in silvis undecim atque earum 6 in h., 5 in lyr. primus inter poetas usus est.

Liquet igitur poetam in silvis a sermone cotidiano proprius abesse quam in carminibus herois. Quae res nullo modo mira nobis videbitur, ubi primum sermonem Martialis vocabulis de Graeco fonte desumptis abundantem comparaverimus. Martialis enim, cuius epigrammatis Statii silvae quodam modo similes sunt, praesertim cum uterque nonnumquam eandem rem celebraverit[1]), in 9587 versibus novavit 55, id est 1 : 174, extra versus 4, 76 primus in versu usurpavit.[2])

Illorum autem Graecorum vocabulorum, quae apud Statium primum occurrunt, plurima iam antea hominibus doctis in sermone cotidiano usui fuisse mihi persuasum est. Itaque O. Weiseo non assentior, qui in illo libro, qui inscribitur: Die griech. Wörter im Lat., Leipzig 1882, has voces *epitrapezios*, *eucharisticon*, *trieteris* ut a elocutione vel vulgi vel hominum doctorum alienas signat. Nam qua de causa vocabulum *eucharistici* a *propemptici* separet, nescio, neque quin adi. *epitrapezios* artificibus atque artium iudicibus notum fuerit, dubito. De voce autem *trieteridis* disserere supervacaneum est. Certe voces *gymas*, *pale*, *thyrsa*, *orum* Statium primum e Romanis usurpavisse putare licet.

Iam transeamus ad vocabula ipsa, quae secundum rerum genera disponere utilius erit quam secundum vocum exitus.

1. Ars poetica.

Vocabula huc spectantia, quae tantummodo in oratione soluta silvarum occurrunt, Statius e scholis rhetoricis[3]) petivit et ea a

---

[1]) Cf. Vollmeri silv. edit. p. 20 adn. 3.

[2]) Cf. Stephani l. l. p. 7.

[3]) De Statio rhetorum discipulo cf. Vollmer l. l. p. 27 et 31 et imprimis H. Lohrischii dissertatio quae inscribitur: De Papinii Statii silvarum poetae studiis rhetoricis, Halis Sax. 1905.

patre ipso didicisse videtur. Omnia fere genera orationis demonstrativae, quae quidem res occasione oblatas celebrent, a Papinio Graecis nominibus appellantur, nam etiam *genethliacon* S. II praef. et S. II 7 l. legitur; pro voce *παραμυθητικόν* sola utitur latino vocabulo *consolationis* S. II 6 l. III 3 l.

epicedion[1]) (*ἐπικήδειον*) S. II praef.; S. V 1 l. V 3 l. V 5 l. Auson. 318 (et in lemmate et verbis iniunctum). Serv. ecl. V 14: significat autem cantaturum se epicedion et epitaphion; nam epicedion est, quod dicitur cadavere nondum sepulto ...; epitaphion autem post completam sepulturam dicitur; cf. Gloss. V 259, 22. (nēnĭa Plaut., al.; carmen funebre Quint. VIII 2, 8; carmen ferale Verg. Aen. IV 462; carmen exequiale Ov. met. XIV 430; lamentabile carmen Stat. S. V 3, 1.)

epithalamion S. I praef. I 2 l. Quint. inst. IX 3, 16: Catullus in epithalamio. Treb. Gall. 11, 7 (bis). Auson. 356 l. Hier. epist. 53, 8: Christum sanctarumque nuptiarum dulce canit epithalamium. Aug. in psalm. 44, 3 (Migne XXXVI p. 494): solent dici ab scholasticis carmina quaedam uxores ducentibus et nubentibus, quae vocantur epithalamia. Paul. Nol. carm. 25 l. cod. q et s. Claud. IX l. X l.; carm. min. 25 l.; carm. min. app. 5 l. Sidon. carm. 11 l. 14 l. 15 l. Drac. Romul. VI l. et subscr. VII l. et subscr. Lux. anth. 18 l. Ennod. carm. I 4 l. Prisc. gramm. II 170, 10: Licinius[2]) in epithalamio. Cassiod. in psalm. 44 div.: epithalamium vero interpretatur laus thalami, quae Sponso coelesti consuetudine humanitatis offertur. Virg. gramm. epist. praef. p. 105, 21: epithalamion canebant. p. 106, 9: ovantesque epithalamion cytharae ac si modulatu congruenter apteque decantant, nuptiales scilicet seratissimorum cantus conviviorum ponentes. Isid. orig. I 39, 18: epithalamia sunt carmina

---

[1]) Illud carmen, quod a plerisque *Epicedion Drusi* nominatur, in codd. *Consolatio ad Liviam* dicitur.

[2]) Ex hoc loco colligere non audeo, C. Licinium Calvum ipsum carmini suo nomen *epithalamion* dedisse, cum ne Catullus quidem carmen 62 *epithalamion*, ne Horatius quidem carmina *odas*, ne Vergilius quidem bucolica *eglogas* dixerint; sed eum dare potuisse concedo. Idem sentiendum est de *propemptico Pollionis*.

nubentium, quae decantantur a scholasticis in honorem spŏnsi et sponsae etc.; infra: Vocatur autem epithalamium eo, quod in thalamis decantetur. Anth. 22 l. Gloss. saepe. (aliud carmen significat hymenaeus Plaut., al.; Stat. S. II 7, 87 φ.: vestros hymenaeon ante postes festis cantibus ... personabo; cf. S. I 2, 238; nuptialia carmina Cat. 61, 12 glyc.; socialia carm. Ov. her. XII 139.)

eucharisticon S. IV 2 l.[1]) Paul. Pell. carmen inscribitur *Eucharisticos deo* ...; praef. 2: ut ... eucharisticon ipsi opusculum sub ephemeridis meae relatione contexerem. Hor. carm. I 36 l. compl. codd.: eucharistice. Schol. Hor. carm. I 10 l. cod ν (apud Ps. Acro. ed. Keller II p. 380): eucharistice id est glorificative.[2]) (euchariston Sidon. carm. 16 l.)

ode S. IV 5 l. et IV 7 l.: ode lyrica. Porph. et Mar. Victorin. gramm. VI et Diom. gramm. I et Schol. Hor. Horatii carmina *odas* nominant. Lact. inst. IV 12, 3: in ode. Mar. Victorin. gramm. VI 183, 22: ode est dulcedine soni verbum lexisve pronuntiata. Sedul. carm. pasch. I 23 h.: Daviticis adsuetus cantibus odas cordarum resonare decem. Sidon. epist. IX 15, 1: sive oden hanc ipsam mavis vocare sive eglogam. Anecd. Helvet. p. 173, 34. p. 236, 9: ode cantus dicitur. Anth. 762, 13 h.: merulus modulans tam pulchris zinzitat odis.[3]) Gloss.: ode dicitur cantatio.[4]) (odaria, orum Petr. 53, 11; carmen.)

propempticon S. III 2 l. Char. gramm. I 124, 5: Cinna in propemptico Polionis. I 134, 12: Julius Hyginus in Cinnae propemptico. Sidon. carm. 24 l.

sōtēria, orum S. I 4 l.: soteria Rutili Gallici. — Mart. XII 56, 3 h.: soteria poscis amicos (= dona revalescenti data).[5])

---

[1]) Ps. Tert. haer. 2 legitur *ad benedicenda eucharistia sua.* Ennodius ipse opusc. 5 p. 393 *eucharisticum* non inscripsit.

[2]) De vocabulis Graecanicis quae traduntur in inscriptionibus carminum Horatianorum scripsit Ed. Zarncke, diss. phil. Argent. III (1880) p. 213 sqq.; cf. praeterea eundem Jahrb. f. class. Phil. 1881 p. 785 sqq. Christ, Sitz.-Ber. d. Akad. München 1893 p. 100 sqq.

[3]) Anth. 658, 25 h. non est, quod *escas* in *odas* mutetur.

[4]) *Ode* cogn. C. J. L. XIV 3762.

[5]) Cogn. *Soteria*, ae C. J. L. III 2268. V 88. 131. IX 91. 319. XII 797. 4197. 5070.

Novam rem significat

egloga[1]) (ecl.- Vollm. ἐκλογή). S. III praef. IV praef. Plin. epist. IV 14, 9: sive epigrammata sive idyllia sive eglogas sive, ut multi, poemata seu quod aliud vocare malueris, licet voces. Suet. vita Verg. p. 65, 10; vita Hor. p. 46, 12 nominatur Hor. epist. II 1 *egloga.* Item Porph. non modo carmina et epodos Horatii, sed etiam interdum (in serm. II 2, 1; epist. I 6. I, 7) sermones *eglogas* dicit. Schol. Hor. vita Hor. et in serm. II 1, 1. Fortun. gramm. VI 303, 23. Auson. 324. 335; p. 86 Peip.: ⟨Eglogarum liber⟩; saepius carmina Ausonii in inscriptionibus et subscriptionibus codicum (p. 87. 91, 26. 92, 25. 109. 97 IX Peip. adn.) *eglogae* dicuntur. Symm. epist. III 11. Serv. et Fulg. Virg. cont. bucolica Vergilii *eglogas* vocant. Sidon. epist. IX 13, 2 vers. 12 ascl. min. IX 15: sive oden hanc ipsam mavis vocare sive eglogam. C. J. L. VIII 18864, 22. Gloss. saepe. (egloge = electio, delectus Varr. frgm. Char. gramm. I 120, 28, alii.)[2])

2. Esculenta; unguenta.

Omnia vocabula, quae huc afferenda sunt, uno excepto leguntur in versibus Phalaeciis, qui omnino novis vocibus res significantibus abundant.

căryŏtĭdes (καρυῶτις) S. I 6, 20 φ. Mart. XI 31, 10 φ.: caryotidas. (căryōta Varro, al.)

cottăna, orum S. IV 9, 28 φ.: prunorum globus atque cottanorum. (Plin. XIII 51.) Mart. IV 88, 6 p. VII 53, 7 h. XIII 28, 2 p. Juv. III 83: cottŏna.

---

[1]) Cf. Pauly-Wissowa V 1930 sq. *Egloga*, non *ecloga*, et apud Statium et in ceteris libris scribendum est; nam non modo codices plerumque illam formam exhibent, sed etiam in titulis ea legitur. De littera *c* ante l in *g* mutata cf. H. Schuchardt, Der Vokal. des Vulgärlat., Leipz. 1866 I p. 124 et Saalfeld, Die Lautgesetze d. griech. Lehnwörter im Lat., Leipz. 1884 p. 27 sq.

[2]) Cogn. mul. *Egloge* Suet. Nero 50. C. J. L. IV 2148. V 3170. 6368. 6821. 7765. 8242. VI 17089. 17091. 25187. VIII 7483. IX 1924. 3156. 3494. 3583. XI 5296. *Eglogus* C. J. L. V 2521.

oxўpŏrus, a, um S. IV 9, 36 φ.: sal oxyporum. (Colum. XII 59, 5; Plin.)

aphrŏnītrum S. IV 9, 37 φ.: panes viridantis aphronitri. (Scrib. Larg. 82; alii.) Mart. XIV, 58, 2 p. (nitri spuma rubentis Ov. med. fac. 73.)

ŏpŏbalsăma, orum S. III 2, 141. (Cels., al.) Mart. XI 8, 1 h.[1]) Juv. II 41. Sidon. epist. IX 13, 5 vers. 53 anacr. (balsama Verg. georg. II 119, alii.)

3. Aedificia; artificia.

hўpŏcauston S. I 5, 59: tenuem volvunt hypocausta vaporem. Plin. epist. II 17, 11. II 17, 23. V 6, 25: hypocauston. Ulp. dig. XVII 1, 16: sphaeristerium et hypocausta. C. J. L. II 5181, 22: -is. Not. Tir. 96, 99: hippocaustum. — adi. hypocaustus Ulp. dig. XXXII 55, 3: diaetarum hypocaustarum. (Cic. ad Q. fr. III 1, 2, alii: vaporarium; hypocausterion Cet. Fav. 16 p. 300, 18.)

trĭchōrus, a, um S. I 3, 58: quid nunc iungentia mirer aut quid partitis distantia tecta trichoris? Spart. Pesc. 12, 4: in qua [sc. domo Pescenniana] simulacrum eius in trichoro constituit [consistit coni. Peter]. Paul. Nol. epist. 32, 10: reliquiis ... intra absidem trichora sub altaria sacratis. C. J. L. IX 5566: sibi sarcofagum et panteum cum tricoro disposuit et perfecit. Gloss. V 526, 40: trichorum sive trichorium locus prandii. V 517, 32: trichorus ubi puellae rota‹s› faciunt. V 517, 33: tricorus vel trichorus locus prandii qui et sima dicitur. Gloss. Werth. Gallée 345: tricorium ubi tres ordines stant obsequentium. Gloss. Plac. V 102, 13: tricora tres cameras sive tres absidas.

ăsărōtos S. I 3, 56: varias ubi picta per artes gaudet humus superatque novis asarota figuris. (Plin. nat. XXXVI 184:

---

[1]) Qua de causa Stephani hoc verbum omiserit, nescio. Equidem id apud poetam Statio vel Martiale vetustiorem non inveni. Praeterea in Stephanii dissertatione desidero has voces: *Batrachomachia*, *cestos*, *crystalla*, *Celaenaeus*, *halica*, *Flavius*, *Mulvius*.

quem vocant asaroton[1]) oecon; Sidon. carm. 23, 58 φ.: asarotici lapilli.)

diaeta S. II 2, 83: una tamen cunctis, procul eminet una diaetis. (Cic., Petron., al.)

epitrapezios S. IV praef.: Herculem Epitrapezion. IV 6 l.

cŏlossus S. I 1, 1: colosso. I 3, 51 et IV 6, 46: -os [= acc. plur.]. (Sen. epist., alii.) Mart. epigr. 2, 1 h.: -us; I 70, 7 h. et VIII 60, 1 h.: -i. II 77, 3 h. et VIII 44, 7 chol.: -on. Juv. VIII, 230 et Auson. 336, 70 h.: -o. Carm. epigr. 1552 A, 82 h.: -os [= nom.].

4. Supellex.

synthesis = vasa S. IV 9, 44 φ.: unam dare synthesin ... alborum calicum atque caccaborum. Mart. IV 46, 14 φ.: crasso figuli polita caelo septenaria synthesis Sagunti. — = vestimentum (Act. Arv. a. 91 II 8.[2]) Mart. IV 66, 4 p. V 79, 2 p. 79, 6 p. X 29, 4 p. XIV 141 l.: synthesis. II 46, 4 p. et XIV 1, 1 h.: -ibus. — = medicamentorum compositio vel mixtura Ser. Samm. 574. 1064.

enlychnion (ἐλλύχνιον) S. IV 9, 29 φ.: enlychnia sicca. (Vitr. VIII 1, 5; alii.)

stătēra (στατήρ) S. IV 9, 46 φ.: certa velut aequus in statera. IV 3, 35 φ.: sub alta repit languida quadrupes statera [transl. = iugum[3])]. (Cic., al.) Mart. X 55, 7 φ. [item atque apud Stat. in clausula.] Ven. Fort. carm. II 6, 23 dim. (trŭtĭna Hor., al.)

---

[1]) Nescio an rectius ἀσάρωτον οἶκον scribatur. In Graecis libris ἀσάρωτος non legitur.

[2]) Statius igitur, quod carmen anno demum 94 fecit, hoc vocabulum non civitate Romana donavit; sed et nova vi ornatum et in poeticorum verborum copiam introductum est. Exemplis a Stephanio l. l. p. 19 allatis addendum est Herm. vulg. sim. 6, 1. — Cogn. *Synthesis* C. J. L. XIV 2150.

[3]) Cf. Gloss.: statera iugum; ζυγόν statera. Simili modo sunt translata: *crux* = temo S. IV 3, 28 φ.; *luna* = fibula calcei S. V 2, 28; *plumae* = squamae Th. XI 543. IV 268; *mures* = aculeus frenorum Ach. I 221.

5. Novas formas

habent duo vocabula, quorum alterum sermone tritum fuisse videtur; alterum Statius metri causa usurpavit.

crystalla orum[1]) S. I 2, 126. III 4, 58. Mart. VIII 77, 5 h. IX 22, 7 h. 73, 5 h. X 13, 5 h. 66, 5 h. XII 74, 1 h. Apul. met. II 19: crustallum. Vulg. apoc. 21, 11: crystallum. Claud. carm. min. 31, 7 h. 38, 1 h. Aug. in psalm. 147, 2: crystallum (ter). Orient. comm. I 552 p. Merob. carm. 2, 7 h. Paul. Petric. Mart. III 99; visit. nepot. 11. Alc. Avit. carm. 1, 253. Ennod. carm. I 8, 19 h.: -um. Cassiod. in psalm. 147, 6: crystallum (bis). Greg. M. in Ezech. I 7, 18: -um. Ven. Fort. carm. VI 1, 110 h.; carm. spur. 1, 235 h.: -um. Dub. Nom. gramm. V 576, 6: cristallum generis neutri. Not. Tir. 99, 99 et Gloss.: -um. Cosmogr. Aeth. Istr. III 38. V 65: cristallum (sed V 67 cristallus).[2])

thyrsa Ach. I 950. Gloss. V 158, 4. 5. (thyrsus Hor., al., Stat. saepe.)

6. Varia.

artĕmo[3]) S. III 2, 30: exploret primos gravis artemo lembos[4]). (Sen. contr. VII 1, 1, alii.)

Batrachomachia S. I praef.: et Culicem legimus et Batrachomachiam etiam agnoscimus. Mart. XIV 183 1.

cestos[5]) Th. II 283: quae pessima ceston vis probet. V 63: solvisse iugalem ceston. (Varro rust. I 8, 6: cestum = acc.; alii.) Mart. VI 13, 8 p. XIV 206, 2 φ. XIV 207, 1 h. Claud. X 124 h.: ceston. (zōna Plaut., Cat., al.)

---

[1]) τὸ κρύσταλλον nusquam legi videtur.

[2]) Sol. 15, 29 legitur *crystallus* (masc. gen.), non *crystallum*. Isid. orig. XVI 13, 1 *crystallum* exhibet cod. Z, *crystallus* ceteri codd.

[3]) Lucil. 985 L. = 586 Marx *Arabus Artemo* cognomen viri putandum est.

[4]) Sic, non *primas* ... *barcas*, Vollmerum secutus scribo, quod illud a codicis lectione facilius repeti mihi videtur. Eadem de causa vox *barcae* hoc in libello omissa est.

[5]) Separanda est haec vox a voce *caestus*, quamquam Paul. Fest. p. 45 illas confundit. Walde, Lat. etym. Wörterb. ducit *caestum* a voce **caed-stus*; cf. etiam Serv. Aen. V 69.

gomfus S. IV 3, 48 φ.: umbonibus hinc et hinc coactis et crebris iter alligare gomfis. Tert. apol. 12: ante plumbum et glutinum et gomphos sine capite sunt dei vestri. — Chalc. transl. p. 43 A: ea quae acceperant conglutinabant non isdem quibus ipsi nexibus, sed aliis ob inconprehensibilem brevitatem invisibilibus gomphis; comm. 203: invisibiles ... coniunctiones gomphos appellat; comm. 203: quorum omnium quendam nodum catenationemque dicit esse in minutis solidisque corpusculis, quae gomphos cognominat.

gymnas Th. IV 106: Herculea turpatus gymnade vultus amnis; Ach. I 358: exercere protervas gymnadas; S. II 2, 8: ad Ambracias conversa gymnade frondes. III 1, 44: hic tibi festa gymnas. IV 2, 48: Therapnaea ... gymnade. Prud. perist. X 190 sen.: quem vester deus effeminavit gymnadis licentia; c. Symm. II 517 h.: oleo ... et gymnadis arte unctis pugilibus. Sidon. carm. 5, 162 h.: Therapnaea ... gymnade (eodem versus loco quo Stat. S. IV 2, 48). 2, 497 h.: Achelous gymnade pinguis. 9, 189 φ.: gymnas Bebrycii tremit theatri. Gloss. V 600, 64 et 634, 58: gymnades mulieres Lacedaemoniae linqua galica (vel *gallica*; graeca?). IV 603, 31.[1]) (luctatio Cic., al.; luctatus Plin., al.; luctamen Verg. Aen. VIII 89, alii; pălaestra Ter., al., Stat. S. II 1, 110: catenatis curvatus membra palaestris. III 1, 157: manu Libycas nodare palaestras.)

pălē Th. VI 830 (805): corde labores ante alios erat uncta[2]) pale; Ach. II 155: liquidam nodare palen et spargere caestus. Sidon. carm. 9, 188 φ.: doctos ... patriis palen Therapnis. 23, 302 φ.; epist. IX 13, 4 vers. 69 anacr.: thymelen palenque doctas ... citharistrias. (cf. Ambr. in psalm. 36, 56: in Latinis plerisque *colluctatio* reperitur, in Graecis omnibus *πάλη* scribitur. *πάλη* enim Graecorum, *lucta* est Latinorum. — cf. gymnas.)[3])

---

[1]) *Gymnas* cogn. mul. C. J. L. V, 41.

[2]) Cf. Ov. her. XIX 11: uncta palaestra; met. VI 241 et her. XVI 151: nitida palaestra.

[3]) Cogn. mul. *Pale* C. J. L. II 1611. 1612.

trĭētēris [sc. ἑορτή] Th. IV 722. VII 93: -ide. IX 480 et Ach. I 595: -ida. (Cic. nat. deor. III 58: -ides.) Sil. IV 776: -ide. — scil. περίοδος S. II 6, 72: -ida. Mart. VI 38, 1 h. VII 96, 3 h. IX 84, 9 h. X 53, 3 h.: -ide. Auson. 261, 3 h. et 258, 1 h.: -ide. 148, 2 h.: ida. 323, 20 h.: -is. Paul. Nol. carm. 10, 103 h.: -ide. Paul. Pell. 49 h. 121 h. 474 h.: -ide. [omnibus his locis trieteris, -ida, -ide in quinta sede legitur.] Sidon. epist. II 8, 3 vers. 13 φ.: trieteridem. Eugen. Tolet. carm. 96, 3 h.: -ida [sc. ἑορτή, in quarta sede]. Anth. 671, 125 h.: -ide [in quinta sede]. (trieterica, orum Ov. rem. 593, alii; Stat. Th. II 661: trieterica nox; triennia Ov. met. IX 642.)

B. Adiectiva Graeca a nominibus propriis derivata.

Veris adiectivis etiam patronymica, quamquam substantiva sunt, adiungere liceat, quod suffixa -ides, -is, -ias aeque atque cetera, quae adiectiva efficiunt, ad quodlibet nomen proprium derivandum apta erant. Huc accedit, quod poetae patronymica saepe loco adiectivorum posuerunt.

Ut appellativa Graeca poetae elatioris dicendi generis studiosi repudiabant, ita facere non poterant, ut etiam adiectiva Graeca a nominibus propriis derivata effugerent. Nam quamquam Romani adiectiva eorum locorum Graecorum, quae omnibus nota erant, nonnumquam propriis suffixis exornabant[1]), ut *Atheniensis, Thebanus*, al., tamen raro[2]) adiectiva hominum Graecorum formis Latinis instruebant. Quam ob rem consentaneum est, epicos poetas, qui argumenta plerumque de Graecis libris depromebant, adiectivis Graecanicis ab hominibus locisque derivatis abundare. Quin etiam illa adiectiva tam crebro usurpabant, ut poetae ipsi non modo a Graecis nominibus propriis nova adiectiva derivarent, sed etiam nonnumquam Latinis nominibus Graeca suffixa annecterent.[3]) Itaque ubi adiectivis Graecis a Romanis usurpatis nulla apud Graecos scriptores respondent, exquirere non possumus, utrum illa poetae a Graecis libris nunc deperditis mutuati sint an ipsi finxerint. Id ad Statium quoque pertinet, qui non modo sescenta adiectiva Graeca a prioribus poetis recepit, sed etiam 76 novavit et 8 inter poetas

---

1) Cf. Wackernagel, Zu d. lat. Ethnika, Arch. f. Lex. XIV 1 sqq.

2) Cf. Radford, The suffixes -anus and -inus, in Studies in Honor of Gildersleeve, Baltimore 1902 p. 98.

3) Cf. ex. g. Cooper, The word formation in the Roman sermo plebeius, New York 1895 p. 323 sq. et infra p. 22 et 24.

primus usus est. Haec per carmina sic dispersa sunt[1]): leguntur verba generis a 50 in ep., 4 et in ep. et in silv. h., 21 in silv. h., 1 in φ.; verba generis c 5 in ep., 1 et in ep. et in silv. h., 1 in silv. h., 1 in φ. Inde cognoscimus, in silvis maiorem numerum novatorum occurrere quam qui ex comparatione carminum epicorum exspectatur, id quod sane mirum est, sed ea re factum est, quod Papinius etiam in silvis semper fere fabulas Graecas ornatus causa narrat.

His adiectivis novatis Statius a Valerio Flacco superatur; nam hic in 5992 hexametris 46[2]) vocabulis primus uti videtur, quod est 1 : 122, cum Statius 1 : 194 novaverit.

Iam transeamus ad singula adiectiva. Haec cadunt in

1. -aeus (-αῖος).

Huic suffixo simile est -ēus, quod interdum eorundem nominum stirpibus annexum est. Itaque cum in codicibus illa duo suffixa persaepe confundantur atque ea in re codicum auctoritas omnino nulla sit, non raro, si in Graecis libris idem vocabulum non reperitur, dubium est, quid poeta scripserit. Hac re factum est, ut nonnumquam de scribendi ratione ab editoribus dissentirem. Statius 42 adiectiva suffixi -aeus ope formata a prioribus poetis petivit; his addidit 6 generis a et 3 generis b.

Ălălcŏmĕnaeus Th. VII 330: -aea Minervae agmina.

Cĕlaenaeus[3]) Th. II 666: foeda -aeā committere proelia buxo. Mart. V 41, 2 chol.: concubino ... -aeo [= Attidi]. X 62, 9 chol.: Marsyas -aeus. XIV 204, 1 h.: -aeos ... amores. Claud. XVIII 278 h.: -aeos ... furores.

---

[1]) Ea vocabula, quae in pluribus carminum generibus occurrunt, in singulis semel numero.

[2]) Cf. Stephani l. l. p. 26 sqq, ubi 20 vocabula Valerio Flacco attribuuntur, et infra p. 29 adn. 2.

[3]) *Κελαιναῖος* auctoribus Papeo-Benselero[3] et Passowio-Rostio-Palmio[5] Lips. 1841 sqq. in Graecis libris non legitur. Ceteras eiusdem modi voces asterisco notabo.

Hēbraeus S. V 1, 213: Hebraei ... liquores. Tac. hist. V 2: -aeas ... terras. Tert. apol. 18.[1]) Iuvenc. IV 478. 693. Prud. ham. 781 h.; cath. V 71 asclep. min.; apoth. 379 h. Mar. Victorin. aleth. III 524 h. II 299 h. Cypr. Gall. lev. 228; gen. 1233; exod. 67. 82. 128. 682; iud. 159. Sedul. carm. pasch. I 214 h. II 79 h. III 250 h. Alc. Avit. carm. 5, 527. 5, 467. 6, 311. 6, 334. Arator act. I 107 h. Ven. Fort. Mart. III 497 h. Eugen. Tolet. carm. 39, 1 sept. (Hebraicus Lact., al.; Hĕbrēĭcus Ps. Cypr. mont.; Iūdaeus Cic., Hor., al.; Iūdăĭcus Cic., al.; Palaestīnus Tib., al., Stat.; Ĭdūmaeus Verg., al., Stat. S. III 3, 140: Idymaeus.)

Hĕcătaeus[2]) Th. VII 273: Hecataea ... Gargaphie. (Hĕcătēĭus Ov. met. XIV 44. Stat. Ach. I 447; Hĕcătēis Ov. met. VI 139. Stat. S. III 1, 60.)

Ĭtōnaeus Th. VII 330: ducit Itonaeos. (Itonius Liv. XXXVI 20, 3; Itonis Paul. Fest. 105, 15 [perperam hic Paulus *Itonida* pro nominativo habuit].)

Thēbaeus Th. IX 291: Thebaeum ... Lichan. Const. veteran. 15 p. 1962, int. 8 (a. 83): cohortibus septem, quae appel⟨lantur⟩ ... I et II Thebaeorum. C. J. L. III 37 (a. 95). Tert. apol. 47. Iul. Val. I 7. Spart. Pesc. 12, 4: a rege Thebaeorum [h. e. Thebaidis Aegypti]. Itin. Silv. 8, 2: lapis ingens thebeus. Amm. XIV 11, 15. Claud. carm. min. 27, 91 h.: Thebaeo monte [ex coni. Heinsii; hic adi. est derivatum a Thebis Aegypti]. Not. dign. oc. V 11. 154. VII 29: Thebei vel Thebaei; or. VII 10. 11. 45. 46. VIII 4. 5. 36. 37. XXXI 32. Avell. p. 746, 18. 19. Greg. Tur. glor. mart. 61. (Thebānus Hor., al., Stat. saepe; Thēbăis Ov., al., Stat. octies; Thebaicus vide infra.)

Dĭdўmaeus Th. VIII 199: Didymaea ... limina. (Plin., al.)

---

[1]) Cum adi. *Hebraeus* a tertio saeculo omnes fere scriptores sescenties utantur, me locis poeticis contineo.

[2]) Hanc formam exhibet Kohlm. Quid codd. tradant, non dicit. Cum poeta ter formis *Hecate* et semel *Hecaten* et *Hecate* [abl.] et *Hecateius*, sed non nisi semel *Hecatae* utatur, nescio an rectius *Hecateus* scribatur, praesertim cum Graeci et τὰ Ἑκαταῖα et τὸ Ἑκάτειον dixerint.

Pyrrhaeus [de Pyrrha, Deucalionis uxore, ductum] Th. VIII 305: Pyrrhaea ... saxa. (nemore Pyrrhaeo Plin. XVI 46: hoc adi. derivatum est Pyrrha ab oppido Lesbi.)

Tănāgraeus[1]) Th. IX 127: -aeum ... Phalanthum. IX 745: -aeum ... Coroebum. (Cic. dom. 111; Tanagricus Varrò rer. rust. III 9, 6, alii.)

2. -ēĭus (-ήιος).

Huius suffixi ope adiectiva formata pauca apud Papinium occurrunt, quod eis casibus solis uti licebat, qui in brevem syllabam exeunt. Recepit 11, sed pro receptorum numero multa (7) novavit.

Căpănēĭus Th. XII 545: -eia coniunx [= Euadne]. Claud. carm. min. 30, 151 h.: -eia coniunx. Drac. laud. dei III 507 h.: Euadne ... Capaneia coniunx. [apud omnes in clausula.] (cf. Capanēus.)

**Chărŏpēĭus* Th. V 159: -eia coniunx [in clausula; h. e. Polyxo Lemnia].

Mĕgărēĭus[2]) [a Megaris derivatum] Th. XII 219: -eia ... arva. (Mĕgărēus Ov. fast. IV 471; Mĕgărus Verg. Aen. III 689; Megaricus Cic., al.; Megarensis Plin., al.; Megarius Quint. inst. V 11, 40.)

**Oenēĭus* heros [= Tydeus] Th. V 661. (*Oenēus Ov. met. VIII 281. Stat. Th. II 469. Sil. XV 308; Oenīdēs Ov., al., Stat.; Oenēis Sen. Herc. Oet. 583 dim. anap.)

Pēlēĭus heros Ach. I 551. Sil. XIII 803: -eia facta. Don. gramm. IV 373, 26 et ars anon. Bern. (anecd. Helv. p. 72, 4): Peleius a Peleo. (Pēlīdes Hor. carm. I 6, 6, al., Stat. S. II 7, 97 φ.; Ach. ter; Pelēus v. infra.)

**Penthēĭus* Th. XI 318: Pentheia ... mater [= Agave]. Sidòn. carm. 22, 94 h.: -eia mater. (*Penthēus Ov. met. IV 429. Stat. Th. bis, al. *Penthiacus Petron. 47, 10.)

---

[1]) Mendose scribit Georges *Tānăgraeus.*

[2]) De *Megareo* est derivatum *Megareius* apud Ov. met. X 659: Megareius heros [= Hippomenes].

**Sĭpўlēĭus* S. V 1, 33: genetrix Sipyleia [= Niobe]. Auson. 244, 1 h.: Thebarum regina fui, Sipyleia cautes quae modo sum.

Quin etiam metro coactus derivavit in silvis ad normam Graecam a stirpe Latina

Tĭbĕrēius[1]) S. III 3, 66: Tĭbĕrēĭa aula. (Tiberianus[2]) Plin., al.; Tibereus[3]) Plin. XXXVI 55; Tiberius mensis Suet. Tib. 26.)

3. -ēus (-ειος).

Huius modi adiectiva 29 recepit et 11 civitate litterarum Romanorum donavit. Quin etiam duo Latinà nomina metri necessitate adductus hoc suffixo instruxit.

Ădrastēus [de Adrasto ductum] S. I 1, 52: Adrasteus Arion. — ad Adrasteam deam pertinens Amm. XIV 11, 22: Adrasteo pallore perfusus. — ab Adrastia urbe derivatum Iust. XI 6, 10: in campis Adresteis [sic codd., *Adrasteis* Ruehl]. (Adrastis v. infra.)[4])

---

[1]) Stolz, Histor. Gramm. d. lat. Spr., Leipz. 1894 p. 474 errat, cum dicit, vocabulum *Tibereius* esse formatum Latino suffixo -ēio. Iam Stephani l. l. p. 27 adn. 1 recte admonuit, Latinum suffixum -eius semper disyllabum esse. Ex exemplis a Stolzio allatis eiciendum est *Priapeia* ut vel a Graecis depromptum (cf. πριαπήιον = nomen violae) vel ad normam Graecam fictum.

[2]) Cogn. *Tiberianicus* C. J. L. III 4558.

[3]) Georges metitur hoc adi. *Tĭbĕrĕus*. Quamquam suffixo Graeco -ĕus nonnumquam Latina adi. fingebantur (cf. Stephani l. l. p. 28), tamen Plinium *Tiberēus* dixisse ex eo concludo, quod ibidem etiam simili adi. *Augustēus* [cod. B[1] *augustaeus*] utitur, cui Georges quoque exitum -ēus attribuit. *Tiberēus* etiam Isid. etym. XVI 5, 4 scribendum esse suspicor [codd. et edit. *Tiberius*], quod Isidorus illud Plinii excerpsit. Etiam aliae voces quae vocantur hibridae huius modi reperiuntur. Ut Statius ipse novavit *Maronēus* et *Neronēus*. *Rōmŭlēus* legitur Pervig. Ven. 72 sept. Praeterea de-Vit affert ex titulis *Caesarēum*; sed de hoc vocabulo dubitare licet, cum *Caesarĕus* saepe a poetis [a Statio novies] usurpatum sit.

[4]) *Adrastius* nom. gentil. deriv. latin. C. J. L. XII 3136.

**Căpăneūs* Th. VIII 661: -ea ... pinus. X 811: -ea tela. X 832: -ea ... signa. XII 764: -ea ... pectora. (Capaneius v. supra.)

Cenchrēus[1]) [ad Cenchreas pertinens] Th. IV, 60: Cenchreae ... manus. Porph. Hor. carm. I 7, 2: Cenchreo ac Lecheo sinu.

**Clўmĕnēus*[2]) S. I 2, 123: Clymenea ... germina. (*Clўmĕnēĭus Ov. met. II 19; Clўmĕnēis Epiced. Drusi 111.)[3])

**Dĭcarchēus*[4]) S. II 2, 3: Dicarchei ... profundi [= sinus Baiani]. II 2, 110: -ei ... sinus. II 2, 135: -eis ... colonis. III 2, 22: terris ... -eis. III 5, 75 et V 3, 169: -ei portus. Sil. VIII 533: prole Dicarchea. XII 107: urbe -ea [*Dicarchaea* Bauer]. XIII 385: -ea ... in urbe. Sidon. carm. 2, 59 h.: -eae ... pulvis harenae [sic Mohr, *Dicarchaeae* Luetj.]. (Dicarchitum populos Lucil. 123 Marx; Puteolanus Cic, al.)

---

[1]) De Vit dicit scribendum esse *Cenchraeus*, quod haec forma e *Cenchreaeus* orta sit; quae sententia propterea mihi displicet, quod Pape adi. *Κέγχρειος* affert, quod a *Κέγχρε-ιος* profectum esse puto.

[2]) Sic [non *Clymenaeus*] recte Vollmer scribit, quod et stirps vocis *Clymenes* in e cadit et hanc scribendi rationem adi. *Clymeneius* suadet. Quid in codd. legatur, neque Vollmer neque Klotz dicit.

[3]) Non affero *Cinyreus* S. V 1, 214, quamquam Lucan. VIII 716 a Hosio *Cinyraeus* scribitur. Sed mea quidem sententia duo adiectiva et suffixi -aeus et -eus ope formata ponere opus non est. Aut etiam apud Statium *Cinyraeus* ut a stirpe in a cadente derivatum recipiendum aut apud Lucanum *Cinyreus* scribendum est, quod cum codd. suadent tum adi. *Cinyreius* ab Ov., Colum., al. usurpatum. Ceterum neque *Κινυραῖος* neque *Κινύρειος* in Graecis libris legitur, nisi *Κινύρειαν*, urbem Cypri, ad Cinyram revocas. — *Cinyrades sacerdos* Tac. hist. II 3.

[4]) Hoc adiectivum hoc loco inserui, quamquam non ignoro, id, quod a voce *Dicaearcheae* ductum est, sine proprii suffixi ope formatum esse. Sed Statium nomen *Dicaearcheae* a *Dic(ae)archo* conditore derivatum esse censuisse, e S. II 2, 96 intellegitur. [In eadem sententia est etiam Petronius, cum 120, 68 h. urbem *Dicarchida* vocat.] Ceterum Statius adiectivo *Dicarcheus* etiam pro substantivo utitur: S. III 1, 92: *tecta Dicarchei* et IV 8, 7: *dilecta ... miti terra Dicarcheo* [*dicachen* M.]. Cogn. mul. *Dicarchia* C. J. L. X 2390.

**Ĕrĭphȳlēus*[1]) Th. IV 211: Eriphyleos[2]) ... penates.

Eurysthēus[3]) Th. VI 311 (289): bella Eurysthea.

**Mĕnoecēus* Th. X 846: Menoeceo ... sanguine.

Pēlēus Ach. I 884: Pelea ... virgo [= Achilles]. (cf. Peleius supra.)

**Phŏrōnēus* Th. XII 465: Phoroneas matres; S. III 2, 101: -eis ... sub antris. (Phŏrōnis Ov., al.)

**Sĕmĕlēus* Th. X 903: Semelea busta. (Sĕmĕlēïus Ov., Hor., Stat. S. I 2, 220.)

Mărōnēus[4]) S. IV 4, 54: Maroneique sedens in margine templi sumo animum. Anth. 514, 2 p.: Musa Maroneo nobilis ingenio. (cf. infra Maronianus.)

Nĕrōnēus S. I, 5, 62: Neronea ... lotus in unda. Tac. ann. XVI 12: menses, qui Aprilem eundemque Neroneum sequebantur. Suet. Ner. 55: mensem ... Aprilem Neroneum appellavit. 21: Neroneum agona ... revocavit; Vit. 4: praesidens certamini Neroneo. C. J. L. IV 1745: Neroneis Augusta(libus) feliciter. (Neronianus Cic., al.; Neronia, orum Suet. Nero 12; Neronensis C. J. L. IV 2152: coloniae Clau(diae) Neronesi.)

4. ius (-ιος).

Quod huius suffixi ope Graeci plurima adiectiva formaverunt, in Statii carminibus circiter 100 iam a prioribus poetis usurpata et 12 novata generis a et 4 generis c leguntur.

---

1) *Ebosia (aebosia M) Caunos* coniecit Vollmer S. I 6, 15 φ. Sed haec coniectura parum certa mihi videtur; maxime mihi arridet Imhofii *aestuosa*.

2) Qua de causa editores id, quod in codd. legitur, mutent, nescio. Romani et *Eriphyla* et *Eriphyle* dixerunt. Cum Statius, qui nomen *Eriphylae* semper compluribus verbis exprimit, etiam formis *Atalantes* et *Atalanteus* utatur, *Eriphyleus* retinere non dubito.

3) Adi. *Εὐρύσθειος* apud Graecos in usu non fuisse videtur; sed posteriores aetate scriptores pro *Eurystheo* altera forma *Εὐρύσθειος* usi sunt.

4) Adi. *Maronēus* ab urbe *Maronea* ducto utuntur Tib. IV 1, 57 et Plin. XIV 53.

Ăbantĭus[1]) S. IV 8, 46: Abantia classis [= Euboica]. (Abantēus Ov. met. XV 164; Ăbantĭădēs Ov., Stat. Th. IX 758. VII 370; Abantias [= Boeotia] Plin. nat. IV 64.)

Aepȳtĭus Th. IV 296: Aepytios ... agros. IX 847: -ii ... duces.

Anthēdŏnĭus Th. IX 291: Anthedonium ... Lycetum. IX 328: -ii hospitis [= Glauci]. Auson. Mos. 276 h.: -ius ... Glaucus. Serv. auct. Aen. V 823: Glaucus -ius piscator fuit.[2])

Āsōpĭus Th. VII 723. VIII 428. IX 256: Asopius Hypseus [semper in clausula]. (Āsōpis Ov., Stat. Th. IV 370, alii; Āsōpiadēs Ov. met. VII, 484.)

Ēdŏnĭus[3]) Th. V 78: Edonias hiemes. XII 733: -ios ... currus. Sol. 9, 1: -ii ... populi. Porph. Hor. carm. II 7, 27: Edoniis [Hor.: *Edonis*]: Edonii Thraces sunt; cf. Schol. Hor.: Edoniis: Thracibus Bacchis. Claud. XXI 123 h.: Edonias hiemes [hoc omnes codd. suadent praeter V¹, qui exhibet *Edonas*, quod Birt et Koch receperunt]. Mart. Cap. VI 655: populos, qui Edonii dicebantur. (Ēdōnus Verg., al.; Ēdōnis Ov. met. XI 69. Prop. I 3, 5; at Ēdŏ̄nis Lucan. I 675. Sil. IV 776.)

**Labdăcĭus* Th. II 210: Labdacium ... ducem [= Eteoclem]. III 418: -io ... duci [= Polynici]. VII 207: ios ... nepotes. IX 650: -ias ... cohortes [h. e. Thebanorum]. Sidon. carm.

---

1) Non allatum est in Passowi et Papei lexicis Ἀβάντιος; sed Ἀβαντία urbs Epiri.

2) Cogn. mul. C. J. L. X 4423: Anthedoniu⟨m⟩ Volusia.

3) Omnes codd. exhibent *Edonius*, at Serv. Aen. XII 365 Statium et Vergilium et artem secutum *Edonas hiemes*, non *Edonias*, scripsisse dicit. Porro *Edonas hiemes* legitur in Comment. Lucan. I 675. *Edonas hiemes* omnes editores receperunt, Vollmer solus (silv. edit. p. 558) codicum lectionem defendit. Longiorem formam apud Romanos exstitisse, cum copia exemplorum, tum eo demonstratur, quod Serv. l. l. Donatum in illo Vergilii *Edonii* scripsisse dicit. Etiamsi Lucanus et Silius mediam syllabam vocis *Edonidis* non corripuissent, tamen apud Statium *Edŏnius* mirum non esset, cum eum saepius in verborum mensuris peccavisse inter omnes constet. Quod apud Graecos Ἠδόνιος vel Ἠδώνιος non legitur, minimi momenti est. Sunt igitur duae lectiones eiusdem auctoritatis. Utra autem praeferenda sit, diiudicari non potest.

9, 227 φ.: non quod Papinius tuus meusque inter Labdacios sonat furores. (Labdăcĭdae Sen. Oed. 710 glyc. Stat. Th. quater; -cidēs [= Polynices] Th. VI 451 (429).)

Lĭcymnĭus[1]) Th. IV 734: stagna Licymnia.

Mĕlĕāgrĭus[2]) Th. IV 103: Meleagria Pleuron. Mythogr. I 198: Meleagria Pleuron. (Mĕlĕāgrēus Lucan. VI 365. Rut. Nam. I 627 h.; meleagrĭdĕs[3]) [plur. fem. = genus gallinarum] Varro rust. III 9, 18. Plin. nat. X 74.)

Mȳcălēsĭus Th. IX 281: Mycalesia cuspis.

Pălaemŏnĭus Th. II 381: Palaemonio ... Lechaeo. Claud. XVII 289 h.: -iis ... coronis [in eadem sede versus qua Stat.].[4])

**Phăĕthontĭus* S. II 4, 9: Phaethontia ... fabula. Sil. VII 149: -ius amnis [= Padus]. VII 206: ungula ... -ia. X 110: ora ... -ia. X 540: -ia frena. XVII 496: -ia ... stagna. [apud Stat. et Sil. *Phaetontius* semper in quinta sede.] Mart. Cap. IX 918 anacr.: Phaethontias ... Musas. (*Phăĕthontēus Ov. met. IV 246. Mart., Stat. Th. I 221; Phăĕthontis Ov. met. XII 576, alii; Phăĕthontias Verg. ecl. VI 62, alii.)

Teumēsĭus Th. I 485: Teumesia tempe. II 331: iuvenis -ius [= Polynices]. II 383: arva ... -ia. II 624: -ia cornus. IV 85: -ius ... leo. V 92: -ia thysias. IX 462: -ius amnis [= Ismenus].[5])

Gargettĭus S. I 3, 94: senior Gargettius [= Epicurus]. II 2, 113: -ius auctor. [cod. utroque loco *Gargeticus.*] (Cic. epist. XV 16, 1.)

---

[1]) Quamquam adi. *Λικύμνιος* a *Λίκυμνα* arce Tirynthos derivatum non invenitur, tamen *Λικύμνιος* nomen proprium et ab eo adi. *Λικύμνιος* derivatum exstat.

[2]) *Μελεάγριος* nusquam occurrit; *μελεάγριον* vel *μελέαγρον* est herba.

[3]) De origine huius vocis cf. Otto Keller, Lat. Volksetym., Leipz. 1891 p. 214.

[4]) Cogn. vir. Hyg. fab. 14: *Palaemonius, Lerni filius Calydonius* [coni. restitutum].

[5]) Praeterea in codd. BSM legitur Th. IX 709: *iuga per Teumesia;* cod. P tradit *Teumesi e vertice* (cf. Th. VIII 344), quae verba recipienda sunt.

Ĭthăcēsĭus Ach. I 558: Ithacesia carbasus. (Plin. III 85: Ithacesiae [scil. insulae].) Sil. VIII 539: sedes -ia Bai [h. e. Baiae]. Sidon. carm. 15, 159 h.: -ia ... fabula. (Ithacensis Hor. epist. I 6, 63, alii; Ĭthăcus Ov., al., Stat. Ach. octies.)

Mărăthōnius Th. XII 196: Marathonia ... arma [h. e. Atheniensium]; S. V 3, 74: -ia virgo [= Erigone]. (Cic., al.) Sil. XIV 650: -ius hostis. Sidon. carm. 15, 35 h.: -ia baca. 23, 78 φ.: in castris -iis. (Marathonis v. infra.)

**Sangărĭus* S. III 4, 41: Sangarius ... puer [= Attis]. (Plin. nat. IV 82: sinus Saggarius; *Săgărītis, idis Ov. fast IV 229.)

5. -icus (-ικός).

Pluribus 20 huius modi adiectivis receptis Statius in silvis duo nova addidit.

Tĕgĕātĭcus S. I 2, 18: volucer Tegeaticus. V 1, 102: ales -icus [= Mercurius]. Sidon. carm. 7, 20 h.: Tegeaticus ales [sic Bitsch, Mohr, *archas* codd., *Arcas* Luetj.]. (*Tĕgĕaeus Verg., al., Stat. saepius, S. I 5, 4: volucer Tegeaee; Tĕgĕātes, ae Cic. div. I 37, alii; Tegeatis v. infra; volucer Cyllenius Th. II 89; similia.)

Thēbăĭcus S. IV 9, 26 φ.: Thebaicae [sc. palmulae]. (Vitr. VIII 2, 6. Petron. 40, 3. 8, alii; v. Thebaeus.)

6. -ĭăcus (-ιακός).

Adiectivis hoc suffixo formatis quod Statius imprimis in silvis usus est, casui deberi puto. Ea poetae in deliciis fuisse, eo intellegitur, quod 10 iam ab aliis usurpata et 7 nova apud eum occurrunt.

**Amphrȳsĭăcus* S. I 4, 105: Amphrysiaco ... de gramine (Amphrȳsĭus Verg. Aen. VI 398. Auson. 396, 15 h.)

Byzantĭăcus S. IV 9, 13 φ.: Byzantiacos . . . lacertos. (Byzantĭus Cic., Hor., al.; Byzantīnus Tert. Scap. 3, Claud., Sidon., al.)

Caspĭăcus S. IV 4, 64: metuenda ... portae limina Caspiacae. Exc. lat. barb. p. 270, 17 et 272, 15 Frick: Caspiacas portas [= τῶν Κασπιακῶν πυλῶν]. (Caspĭus Verg., al., Stat. ter *Caspia limina;* *Caspĭădae Val. VI 107; Caspiani Mela I 12; *Caspicus Ravenn. p. 323, 10.)

Isthmĭăcus Th. VI 557 (535): in Isthmiaca ... harena. IX 401: -iaco ... portu. XII 131: ab -iaco ... sepulcro; S. II 1, 179: in -iacos ... portus. II 2, 68: ab -iacis favillis. Sil. XIV 341: -iacis ... colonis. XIV 642: -iacis ... tectis [= Syracusanis]. Claud. III 252 h.: -iaca pinu. VIII 464 h.: -iaci ... litoris exul. Sidon. carm. 11, 6 h.: in -iacum pelagus. (Isthmĭus Hor., al., Stat.; Istmĭcus Val. Max. IV 8, 5. Mela II 48.)

**Lemmĭăcus* Th. III 274: Lemniacae ... catenae; S. III 1, 132: ab antris -iacis. Mart. V 7, 7 h. et Sidon. carm. 11, 33 h.: -iacis ... catenis. Sidon. carm. 23, 290 φ.: catenas ... iacas. (Lemnius Plaut., al., Stat. septies; Lemnias Ov., Stat. quater, alii; Lemniensis Plaut. Cist. 100 sept.)

**Sestĭăcus* S. I 3, 27: Sestiacos ... sinus. Auson. 325, 23 h.: Sestiaca ... de turre; Mos. 287 h.: -iacum pelagus. (Ov. epist. XVII 2: *Sesta puella [*Sesti* Ehwald]; Sestias v. infra.)

**Telphūsĭăcus* Th. IX 847: Telphusiacae ... phalanges.

7. -us (-ος).

Poetae nonnumquam metro adiectiva usitata a nominibus propriis derivata respuente ita nova fingebant, ut simplicem exitum -us, -a, -um nominibus ipsis in -us vel -a cadentibus accommodarent. Hac ratione Statius novavit non modo Graeca adiectiva, sed etiam Latina, quae infra enumerabuntur. Graeca compluribus receptis habet haec:

**Dācus*[1]) S. I 2, 180: Dacas ... exuvias. IV 2, 66: Daca [cod. *flaca*] ... proelia. Mart. I 22, 6 p.: -us ... puer. IX 35, 5 h.: ducis -i. Iuv. IV 111: vulturibus ... -is. Treb. Claud. 15: -os exercitus. C. J. L. VII 944: cives Dacus. (*Dăcius epiced. Drusi

---

[1]) In illo Horatii *Daci Cotisonis* (carm. III 8, 18) *Daci* substantivum esse potest.

387, alii; Dācicus Plin. epist. VIII 4, 1, alii; *Daciscus Aurelian apud Vopisc. Aurelian. 38, 4, alii; Daciscianus Gallien apud Treb. Claud. 17, 3.)

**Euboeus* S. V 3, 137: plebes Euboea [= Neapolitana]. (Eubŏĭcus Plaut., al., Stat. undecies; Euboenses Sol. 2, 16; Eubois v. infra.)

**Īnăchus* Th. I 619: Inacha pubes [sic. P; *plebes* B Muel.]. VIII 363: Inacha pubes. III 249: -a tecta. (Īnăchius Verg., al., Stat. persaepe; Inăchis Ov., al., Stat. Th. XII 107. 303; Inăchĭdēs Ov., Stat. persaepe.)

8. -ides (-ίδης).

Graeca patronymica, quae scriptores solutae orationis vitare solebant voce filii vel filiae usurpata, in carminibus, imprimis herois, usitatissima erant.[1]) Itaque etiam poetae Neapolitano in deliciis fuerunt, nam 29, quae in -ides exeunt, receptis 13 nova addidit in Thebaide.[2])

**Alcĕtĭdēs* [= Alcetae filius] Th. XII 744: Alcetidas fratres [= Phylea, Helopa, Japyga].

**Āŏnĭdēs*[3]) Th. II 697: quisquis es Aonidum. X 195:

---

[1]) Cf. van Royen, De vocabulis patronymicis et ethnicis a poetis Latinis per metonymiam nominum propriorum loco positis, diss. Halens. 1900.

[2]) Martialis 4 tantum receptis nullum novavit; Valerius Flaccus novavit haec: *Aenidae* [= Cyziceni], *Caspiadae, Crethides, Haemonides, Hagniades, Hyperionides, Naubolides, Olenides, Phasiades, Porthaonides, Thespiades* (*Aethalides* I 347 est nomen proprium). Nescio an etiam his vocabulis a Stephanio omissis Valerius Flaccus primus usus sit: *Genetaeus; Lyrceius, Perseius* [ad Persam nympham pertinens]; *Erymanthēus, Persēus* [a Persa nympha ductum]; *Percosius; Iasia* virgo [= Io], *Pangaeus, Pīresius* [Πειρεσιαί oppidum Thessaliae], *Solymus* (etiam Stat.), *Thespius, Tisaea* Diana, *Tyndareus; Acherusis,* Harpyiae *Typhonides.* Georges et de Vit quidem haec vocabula apud scriptorem Valerio Flacco vetustiorem legi negant.

[3]) Thes. linq. Lat. affert etiam Nux 110 p.; hoc loco traditum est in codd. F et L *Aonium,* in C *adonium.* Baehrens et Wilamowitz receperunt *Aonium,* sed mavult Baehr. *Argolicum,* quod certe reiciendum est. Quis *Aonidum* scribat, nescio.

Aonidum legio. IX 95 Aonides [= Eteocles]. (Āŏnĭus Ov., al., Stat. saepe; Aŏnĭdĕs, um Ov., al., Stat. quater; Th. VI 17: tellus Aonis.)

**Ătălantĭădēs* Th. IX 789: trux Atalantiades [= Parthenopaeus]. (Atalantēus Manil. V 179. Stat. Th. IV 309. VII 267.)

**Ĕphўrēĭădes* Th. VI 652 (630): tres Ephyreiadae. (Ĕphўraeus Ov. ars. I 335, alii; Ephyrēus Prop. II 6, 1. Lucan. VI 17. Stat.[1]) ter; *Ĕphўrēĭus Verg. georg. II 464. Rut. Nam. I 319 h.; *Ĕphўrēĭăcus Petron. 119, 9 h.; *Ĕphўrēĭas Claud. XXVI 629 h. Sidon. carm. 15, 146 h.)

Haemŏnĭdes[2]) Th. II 692: Haemonides ... Maeon. III 42: Haemonides.

Hippăsĭdes Th. VII 355: Naubolus Hippasides.

**Ĭālmĕnĭdes* Th. X 510: pronus[3]) Ialmenides.

Ĭāsŏnĭdes Th. VI 340 (318): Iasonidae iuvenes [= Thoas et Euneos]. cf. Mythogr. I 199: Iasonides, filius Iasonis et Hypsipyles. (Ĭāsŏnĭus Ov. ex Pont. III 1, 1. Prop. II 24, 45. Stat. Ach. I 65.)

Lētŏĭdes Th. I 663 et 695: Letoiden [= Phoebum]. Auson. 244, 2 p.: laesi [scil. Niobe] numina Letoidum. Claud. carm. min. app. 2, 61 h.: efferat aetherium, quantum volit, orbis in axem Latoidas verosque probet sua fabula divos. Serv. gramm. IV 430, 2: inveniuntur [scil. patronymica] et a matre ducta, ut Thetideius et Letoides. Mart. Cap. III 223: Latoides. Prisc. gramm. II 63, 12: Latoides Λητοῦς, id est Latonae filius Apollo. Gloss. V 463, 14: Letoides, Apollo filius Latonae. (Latonigena Ov. met. VI 160. Sen. Agam. 324 dim. anap.; *Lātōĭus (Letoius) Ov.; Lātōus Ov.,

---

[1]) *Ephyreus*, non *Ephyraeus*, legitur in codd. Muellero auctore. Mutare opus non est.

[2]) Nomen proprium, non iam patronymicum est *Haemonides* Verg. Aen. X 537. [cf. Serv. ad h. l.] *Haemŏnĭdes [= incola Haemoniae] legitur apud Val. Fl.

[3]) Lectio cod. B, non P recipienda est, quod Ialmenus quattuor syllabas complet; cf. X 305.

Sen., Stat. S. I 2, 220; Lātōnĭus Verg., al., Stat. octies; Lātōis Ov., Stat. Th. IX 834.)[1])

**Oedĭpŏdīŏnĭdes* [= Polynices vel Eteocles] Th. I 313: Oedipodionides. IV 491 et VI 426 (404): -iden. Th. VII 216: -idas. Auson. 139, 2 p.: -idae. (*Oedĭpŏdīŏnĭus Ps. Ov. met. XV 429. Lucan. VIII 407. Stat. Th. II 505. X 801: Oedipodionii . . . fratres.)

**Ōgȳgĭdes* Th. II 586: Ogygidae [= Thebani]. (Ōgȳgĭus Acc. trag. 273, alii, Stat. saepe.)

Tălăīŏnĭdes Th. II 141: senior Talaionides [= Adrastus]. V 18: dux -ides. (*Tălăīŏnĭus Ov. ars. III 13: Talaioniae Eriphylae.)

Thespĭădes[2]) Th. II 629 et III 14: Thespiadae [= Periphas et frater, filii Ides]. IX 293: -iaden [= Thebanum quendam, fratrem Panemi]. Sil. XI 19: -iadum . . . nepotes [= Crotoniates]. XII 364: agmine -iadum. Hyg. fab. 162 p. 16, 3: duodecim Thespiadae, quos ex Thespii regis filiabus procreavit. (Thespiadĕs [fem. plur.] Sen. Herc. O. 369 sen.)

9. -is, -idis (-ίς, -ίδος).

Huius modi vocabula Papinius 43 recepit et 10 novavit.

**Adrastis* Th. XII 678: viduam ... Adrastida. (Adrastēus v. supra.)

**Bacchēis* S. II 2, 34: Ephyres Baccheidos altum culmen. (Bacchĭădae Ov. met. V 407, alii.)

Euboïs S. I 2, 263: tellus Eubois [= Neapolitana]; Ach. I 414: ora Eubois. (Euboeus v. supra.)

**Eumēlis* S. IV 8, 49: felix Eumelis [= Parthenope, Eumeli filia].

Hŏmŏlōĭdes scil. πύλαι Θηβῶν Th. VII 252: per ingentes Homoloidas. VIII 354: celsas Homoloidas.

---

[1]) Cogn. vir. C. J. L. II 88: Marius Letoides. — Ad municipium *Latonium* pertinet *pleps Latoniensis* [= Ossigitana] C. J. L. II 3351.

[2]) Thespiades = incola Thespiarum urbis Val. Fl.

Mărăthōnis Th. XI 644: Marathonide silva. XII 730: quercum -ida. Sidon. carm. 5, 193 h.: -ide quercu. Carm. epigr. 467, 9 h.: Marathonis . . . aedon. (v. supra Marathonius.)

**Scȳrēïs* Ach. I 821: Scyreides. (*Scyrias Ov. ars. I 682: Scyrias . . . puella. Stat. Ach. I 367: turba piarum Scyriadum; Scȳrĭus Verg., al., Stat. Ach. quater; *Scyreticus Plin. nat. XXXI 29; *Scyricus Plin. nat. XXXIII 159 et 160 [codd. *styricus*].)

Tĕgĕătis Th. IX 571: mater Tegeatis [= Atalanta]. Sil. XIII 329: caesa Tegeatide capra. (v. supra Tegeaticus.)

Thŏantis Th. V 650. Thoantis [= Hypsipyle]. 700: -ida. (Thŏantias Ov. epist. VI 163 h.; Thŏantēus[1]) Ov. Ib. 384 p. Val. Fl. VIII 208. Sil. IV 769. XIV 260.)

**Tīthōnis* S. V 1, 34: Tithonida. (*Tīthōnēus [non *Tithonaeus*] Avien. orb. terr. 368 h.: Memnon . . . Tithoneus; Tīthōnēus Avien. Arat. 1025 h.: Tithoneo . . . profundo; *Tīthōnĭus Ov. fast. bis, Stat. sexies.)

10. -ias, -iadis (-ιάς, -ιάδος).

Patronymica suffixo -ias formata non tot exstabant quot suffixo -is formata. Apud Statium 5 recepta atque 3 nova leguntur.

Actias[2]) [ad Actium promunturium pertinens] S. III 2, 120: Actias Ausonias fugit Cleopatra catenas. (Actĭus Verg., al.; Actĭăcus Ov., al.)

**Ĕrȳmanthĭas* Th. IV 329: Erymanthiadum . . . nympharum. (Ĕrȳmanthis Ov., Stat. Th. IX 594; *Ĕrȳmanthēus Val. Fl. I 374; Ĕrȳmanthĭus Cic. poet., Stat. Th. V 665. XII 805.)

Sestĭas Th. VI 547 (525): Sestias. Serv. georg. III 258: Leander et Hero, Abydenus et Sestias. Sidon. carm. 2, 506 h.: Abydeni . . . sinus et Sestias ora. 11, 71 h.: Sestias. (v. supra Sestiacus.)

---

[1]) *Θοάντειος* non legitur, nisi *Θοάντειον* promunturium Carpathi insulae et ora Rhodi a Thoante quodam derivata esse putantur.

[2]) *Ἀκτιάς* de *Ἀκτή* derivatum et *Atheniensis* significans Verg. georg. IV 463.

Cum ut prior tantum pars dissertationis hoc libello typis exscriberetur, ordo philosophorum benigne mihi concesserit, integrae commentationis, quae mox edetur apud Maximilianum Niemeyer bibliopolam in Dissertationum philologicarum Halensium vol. XVII, 3, reliqua capitula hic subscribo.

Caput II.

Vocabula Latina.

A. Substantiva

1. cadentia in -tor, -trix.
2. " " -tio, -sio.
3. " " -tus, -sus.
4. " " -men.
5. " " -ētum.
6. Vocabula deminutiva.
7. Cetera substantiva.

B. Adiectiva.

I. Adiectiva simplicia

1. formata ope suffixi -āris vel -ālis.
2. " " " -ānus (-iānus).
3. " " " -īnus.
4. " " " -ĭcus.
5. " " " -ĕus.
6. " " " -ātus.
7. " " " -bĭlis.
8. " " " -ĭdus.
9. " " " -ōrus.
10. " " " -us.
11. Cetera adiectiva.

II. Adiectiva composita.

1. Adiectiva composita in *-fer* cadentia.
2. Adiectiva composita in *-ger* exeuntia.
3. Adiectiva composita, quorum prior pars nominis vel adverbii stirpem praebet.
4. Adiectiva composita, quae e praepositione et adiectivo coaluerunt.
5. Adiectiva, quae e particula negativa *in-* et adiectivo vel participio composita sunt.

C. Adverbia.